

TÄYDENTÄVÄN JA EHKÄISEVÄN TOIMEENTULOTUEN TOIMINTAOHJE

Tämä toimintaohje tulee voimaan 1.6.2020 alkaen ja samalla poistetaan käytöstä 1.5.2017 alkaen voimaan tullut toimintaohje.

ENSISIJAISET SÄÄDÖKSET JA TOIMINTAOHJEET

- Laki toimeentulotuesta 1997/1412
- Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön opas toimeentulotukilain soveltajille 2013:4

TÄYDENTÄVÄ TOIMEENTULOTUKI (Laki toimeentulotuesta 7 c §)

Täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen myöntää hakemuksesta sen kunnan toimielin, jonka alueella hakija tai perhe vakinaisesti oleskelee. Jos hakija tai perhe muutoin kuin satunnaisesti oleskelee useammassa kuin yhdessä kunnassa, täydentävän toimeentulotuen myöntää sen kunnan toimielin, jonka alueella oleskelusta hakijan tai perheen menot johtuvat. Jos tässä momentissa tarkoitettujen toimeentulotuen tarve on kiireellinen, toimeentulotuen myöntää sen kunnan toimielin, jossa hakija tai perhe oleskelee hakemusta tehtäessä. (Laki toimeentulotuesta 14 a §.)

Täydentävää toimeentulotukea myönnettäessä otetaan huomioon tarpeellisen suuruisena erityismenot, joita ovat muut kuin 7 b §:ssä tarkoitettujen asumisesta aiheutuneet menot sekä henkilön tai perheen erityisistä tarpeista tai olosuhteista johtuvat, toimeentulon turvaamiseksi tai itsenäisen suoriutumisen edistämiseksi tarpeellisiksi harkitut menot.

Henkilön tai perheen erityisenä tarpeena tai olosuhteena voidaan pitää esimerkiksi pitkäaikaista toimeentulotuen saamista, pitkäaikaista tai vaikeaa sairautta tai lasten harrastustoimintaan liittyviä erityisiä tarpeita.

SOSIAALI- JA TERVEYSLAUTAKUNNAN TÄYDENTÄVÄN TOIMEENTULOTUEN OHJEET

Hakemus täydentävästä toimeentulotuesta tehdään kuntaan, jos hakija on saanut hakemusta koskevalle ajalle tehdyn päätöksen perustoimeentulotuesta Kelasta (laki toimeentulotuesta 14 §). Perustoimeentulotukilaskelman ylijäämä otetaan tulona huomioon päätettäessä täydentävän toimeentulotuen myöntämisestä. Myös Kela siirtää hakemuksen kuntaan jos hakija on hakenut muita kuin perustoimeentulotukeen liittyviä menoja (laki toimeentulotuesta 14 d §).

Täydentävää toimeentulotukea ei voida myöntää kunnasta sellaisiin menoihin, jotka sisältyvät perustoimeentulotukeen ja joista Kela tekee päätöksen. Esimerkiksi julkisen terveydenhuollon asiakasmaksut ja muut terveydenhuoltomenot sekä asunnon vuokravakuudet kuuluvat Kelan myöntämään perustoimeentulotukeen. Kunta ei myönnä maksuvapautusta tai maksualennusta muista kuin maksukyvyyn mukaan määräytyvistä maksuista.

TÄYDENTÄVÄN TOIMEENTULOTUEN MYÖNTÄMINEN

Täydentävää toimeentulotukea myönnetään erityisistä tarpeista tai olosuhteista johtuviin menoihin silloin, kun kyseessä on:

- pitkäaikainen toimeentulotuen asiakkuus
- äkillinen taloudellisen tilanteen heikentyminen
- pitkäaikainen tai vaikea sairaus
- lasten harrastustoimintaan liittyvät erityiset tarpeet

Lasten harrastusmenot

Lasten harrastusmenot kuuluvat pääsääntöisesti perusosalla katettaviin menoihin, mutta esim. harrastusvälineiden hankkiminen, leirimaksut tai muiden isompien harrastuskustannusten maksaminen ei ole aina mahdollista perusosan puitteissa.

Perustoimeentulotukea saavien lapsiperheiden osalta, täydentävänä toimeentulotukena voidaan myöntää kohtuulliset harrastusmenoista aiheutuvat kustannukset. Vuoroviikkoasumisessa voidaan huomioida perustoimeentulotukea saavalle vanhemmalle osa lapsen harrastuksesta aiheutuvia kustannuksia.

Kouluikäisen lapsen polkupyörään voidaan myöntää täydentävää toimeentulotukea kohtuulliset pyörän hankinnasta aiheutuvat menot. Alle kouluikäisten pyöriin ei myönnetä täydentävää toimeentulotukea.

Erikseen voidaan myöntää kohtuulliset luistimien ja suksipakettien hankintamenot. Asiakkaita ohjataan ensisijaisesti hankkimaan hyväkuntoisia käytettyjä välineitä. Mikäli tarve aiheutuu koulun liikuntatuntien sisällöstä, tulee ensisijaisesti selvittää mahdollisuus lainata koululta välineitä.

Tuettuun lomaan ja lasten leireihin voidaan myöntää pitkäaikaiselle perustoimeentulotuen asiakasperheelle täydentävää toimeentulotukea.

Lapsen tapaamiskulut

Lapsen etävanhemman tapaamiskulut kuuluvat Kelan perustoimeentulotuella myönnettäviin etuuksiin. Täydentävää toimeentulotukea tapaamiskuluihin voidaan myöntää vangille tai vangin perheenjäsenille niissä tilanteissa, joissa perhe asui yhdessä ilman toisen huoltajan vankilassaoloa. Matkakulut voidaan huomioida täydentävänä toimeentulotukena silloin, kun tapaamisissa on kyse lapsen ja huoltajan tapaamisista. Aikuisten välisistä tapaamisista aiheutuneisiin matkakustannuksiin ei myönnetä täydentävää toimeentulotukea.

Aikuisten terveyttä ja toimintakykyä edistävät menot

Harrastusmenot sisältyvät Kelan myöntämän toimeentulotuen perusosaan, jonka vuoksi aikuisen harrastusmenoihin voidaan myöntää täydentävää toimeentulotukea vain erityisin perustein. Näitä erityisiä perusteita ovat:

- pitkäaikainen vähävaraisuus
- asiakkaan päihde- tai mielenterveyskuntoutumisen edistäminen
- fyysisen sairauden hoitaminen tai kuntoutumisen edistäminen

Lisäksi voidaan erityisin ja yksilöllisin perustein myöntää täydentävää toimeentulotukea muuhun terveyttä ja toimintakykyä edistävään toimintaan, joka on kirjattu asiakkaan asiakassuunnitelmaan.

Kodintarvikkeet

Välttämättömästä kodin irtaimiston hankinnasta aiheutuvia kohtuullisia kustannuksia voidaan korvata erityisistä tarpeista tai olosuhteista johtuvien perusteiden. Näitä perusteita ovat muutto ensiasuntoon, pitkäaikainen asunnottomuus tai vankeusrangaistus ja pitkäaikaisesta laitospäästyksestä kotiutuminen.

Välttämättömien kodin tarvikkeiden (esim. pyykinpesukone ja pölyimuri) menoiksi huomioidaan kohtuuhintainen uusien tuotteiden hinta. Kuivausrumpuun tai astianpesukoneeseen ei erikseen myönnetä täydentävää toimeentulotukea.

Lasten tarvikkeiden (esim. vaunut, rattaat, sänky) menoiksi huomioidaan joko käytettyjen tai kohtuuhintaisten uusien tuotteiden hinta.

Hautauskulut

Hautausmenoiksi hyväksytään kohtuulliset ja välttämättömät kustannukset, kuten edullisin arkku ja kukkalaite arkulle, uurna ja kuljetus yhteistoiminta-alueen ja Tampereen alueella sekä seurakunnan perimät välttämättömät kustannukset, kuten arkkuhauta/uurnahauta/muistolehto ja kappelin vuokra (jos vainaja ei ole seurakunnan jäsen). Kangasalta tai Pälkäneeltä toiselle paikkakunnalle Tampereelta lukuun ottamatta haudattavaksi kuljetettavan vainajan kuljetuskuluihin ei myönnetä täydentävää toimeentulotukea. Toisella paikkakunnalla kuolleen kangasalalaisen tai pälkäneläisen kuljetuskulut Kangasalle tai Pälkäneelle haudattavaksi ovat hyväksyttäviä menoja.

Toimeentulotukilaskelmaa tehtäessä pesänselvittäjää pyydetään toimittamaan perukirja, josta huomioidaan kuolinpesän varat sekä lesken tulot ja varat. Menoiksi huomioidaan edellä mainitut hautausmenot.

Perhejuhlat

Asiakastaloudessa järjestettävien perhejuhlien, kuten häät, ristiäiset, rippijuhlat ja ylioppilasjuhlat/ammattiin valmistuminen järjestämisestä aiheutuvia välttämättömiä kustannuksia voidaan huomioida täydentävänä toimeentulotukena.

Eriyiset ruokavalioista aiheutuvat kustannukset

Gluteenittoman ruokavalion aiheuttamia erityisiä kustannuksia voidaan korvata täydentävänä toimeentulotukena kuukausittain, kun keliakiasta on esitetty terveydenhuollon selvitys.

Vaatemenot

Tavanomaista suuremmat vaatemenot, kuten raskaana olevan naisen normaalista pukeutumista poikkeava pukeutumistarve, ovat sosiaali- ja terveysministeriön oppaan 2013:4 mukaan erityisistä tarpeista ja olosuhteista johtuvia menoja, joihin voidaan myöntää täydentävää toimeentulotukea.

Romanihameen hankintamenot ovat niin suuret, että niitä ei voida kokonaan lukea perustoimeentulotuen perusosalla katettaviin menoihin. Romanihameeseen myönnetään täydentävää toimeentulotukea kahden vuoden välein. Romanihameen keventämiseen lääkärinlausunnon perusteella voidaan myöntää täydentävää toimeentulotukea ompelimon kustannusarvion perusteella. Lääkärinlausunnon perusteella ei myönnetä täydentävällä toimeentulotuella uutta romanihameetta.

Edunvalvojan palkkio

Edunvalvojan palkkio ja muut edunvalvontaan liittyvät maksut huomioidaan täydentävänä toimeentulotukena. Palkkiot ja kulut huomioidaan menoksi silloin kun ne eräänntyvät. (STM:n opas 2013, s.121). Vähäisiä pankkikuluja ei huomioida täydentävänä toimeentulotukena.

Opiskelukustannukset

Jos opiskelija ei ole oikeutettu Kelan oppimateriaalilisään, voidaan täydentävällä toimeentulotuella tukea lukion ja ammattiin valmistavan koulutuksensuorittamisesta aiheutuvia erityisiä menoja.

Näyttökustannukset ja työllistymistä edistävät kortit

Täydentävää toimeentulotukea voidaan myöntää erityisellä harkinnalla työllistymistä edistäviin kortteihin tai näyttöihin niissä tilanteissa, joissa kortin tai näytön suorittaminen johtaa selkeästi asiakkaan työllistymiseen.

Täydentävää toimeentulotukea ei myönnetä

Täydentävänä toimeentulotukena haetaan usein menoja, joihin harkinnanvaraista täydentävää toimeentulotukea ei voida myöntää. Tällaisia asioita ovat:

- sakot
- rikemaksut
- velat yksityisille henkilöille tai yrityksille (pikavipit)
- auton vakuutus- tai korjausmaksut
- lemmikistä aiheutuvat kustannukset

EHKÄISEVÄN TOIMEENTULOTUEN MYÖNTÄMINEN

Ehkäisevän toimeentulotuen tarkoituksena on toimeentulotukilain 1 § 2 momentin mukaan edistää henkilön ja perheen sosiaalista turvallisuutta ja omatoimista suoriutumista sekä ehkäistä syrjäytymistä ja pitkäaikaista riippuvuutta toimeentulotuesta. Toimeentulotukilain 13 §:n mukaan kunta myöntää päättämiensä perusteiden mukaan ehkäisevää toimeentulotukea.

Ehkäisevää toimeentulotukea myönnettäessä sovelletaan toimeentulotukilain 13 § 2 momentin mukaisia myöntämisperusteita sekä Sosiaali- ja terveysministeriön oppaassa toimeentulotukilain soveltajille 2013:4 annettuja ohjeita.

Toimeentulotukilain 13 § 2 momentin mukaan ehkäisevää toimeentulotukea voidaan myöntää mm. tuen saajan aktivointia tukeviin toimenpiteisiin, asumisen turvaamiseksi, ylivelkaantumisesta tai taloudellisen tilanteen äkillisestä heikentymisestä aiheutuvien vaikeuksien lievittämisestä sekä muihin tuen saajan omatoimista suoriutumista edistäviin tarkoituksiin.

Sosiaali- ja terveysministeriön oppaan 2013:4 mukaan ehkäisevää toimeentulotukea voidaan myöntää myös erilaisissa kriisitilanteissa, kuten kuolemantapauksissa, vakavan sairastuminen tai rikoksen uhriksi joutumisen tilanteissa sekä onnettomuustilanteissa.